

O DELU ARHIVOV IN ZBOROVANJIH ACTIVITIES OF ARCHIVES AND ASSEMBLIES

6. kongres hrvaških arhivistov

Split (Hrvaška), 26.–29. oktobra 2021

Že dobro leto in pol je minilo, od kar smo v primežu epidemije koronavirusne bolezni covid-19, ki nam neusmiljeno narekuje tako zasebni kot službeni vsakdanjik. Številni preventivni ukrepi za zaježitev epidemije so, žal, pustili sledi tudi na uresničevanju načrta dela Arhivskega društva Slovenije, saj je bil zastavljen program močno okrnjen oziroma prilagojen nastali situaciji. V mislih imam še zlasti mednarodno sodelovanje ADS s sorodnimi združenji v tujini, s katerimi že vrsto let uspešno sodelujemo ter si izmenjujemo dobre prakse in izkušnje, vse z namenom tesnejšega povezovanja in tvornega sodelovanja s stanovskimi kolegi.

Če je v letu 2020 zavladoval skorajda popolno zatišje na področju mednarodnega sodelovanja, so bile v prejšnjem letu, kljub številnim omejitvam in ukrepom, izvedene nekatere mednarodne konference, ki so se jih udeležili tudi člani ADS. Sam sem imel to priložnost, da sem se lahko udeležil 6. kongresa hrvaških arhivistov, ki je letos v soorganizaciji Hrvaškega arhivskega društva in Državnega arhiva v Splitu potekal pod naslovom »*Na pragu 3. desetletja 21. stoletja – vključenost kot pogoj*«. Lansko leto se je kongres izjemoma raztegnil na kar štiri dni, in sicer od 26. do 29. oktobra 2021. Prizorišče kongresa je bil Split, upravno in gospodarsko središče osrednje Dalmacije, a za nas zgodovinarje seveda biser, ki ga najprej povežemo z rimskim cesarjem Dioklecijanom.

Kongres se je začel v torek, 26. oktobra zvečer, s svečano otvoritvijo v Domu Hrvaške vojske Split, kamor smo okoli 19. ure prispeli iz hotela z avtobusom. Po svečani otvoritvi, ki so jo zaznamovali pozdravni nagovori organizatorjev kongresa, predstavnikov lokalne oblasti ter predstavnikov domačih in tujih strokovnih društev, je sledila krajša gledališka predstava z naslovom »*Francuzica*«. Duhovita predstava, ki je s smehom popestrila večer. Vožnja vzdolž jadranske obale po sodobni avtocesti sicer mine dokaj hitro, a spet ne toliko, da se skupaj s kolegi ne bi razveselil večerne zakuske po dolgem dnevu. Sicer vajenega obmorskih pejsažev me po njenem zaključku, že blizu polnoči, ni pustil ravnodušnega niti pogled na osvetljeno splitsko rivo, ki se je odpiral iz hotelske sobe v Raddison Blue Resort & Spa.

Drugi dan kongresa je bil v znamenju predstavitve referatov domačih in tujih referentov. V uvodnem delu oziroma na prvem plenarnem zasedanju na temo »*Vključevanje strokovnjakov z različnih področij v vsakodnevno prakso*« smo imeli priložnost poslušati predstavitve štirih referentov, zaposlenih na Fakulteti za organizacijo in informatiko Univerze v Zagrebu, Glasbeni akademiji v Zagrebu, v Državnem arhivu v Dubrovniku in v Hrvaškem državnem arhivu.

Po krajšem oddihu je sledilo drugo plenarno zasedanje z naslovom »*Vključenost različnih metodologij pri oblikovanju dobrih praks*«, na katerem smo imeli priložnost slišati predstavitve treh referentov iz Državnega arhiva na Reki, Hrvaškega državnega arhiva ter Centra za družbene inovacije in razvoj – CEDIOR. Temu je sledila še krajša predstavitev enega od sodelujočih sponzorjev. Mislim, da bi jim tudi mi prepustili nekaj časa na svojih zasedanjih, če bi se kakšno slovensko podjetje odločilo, da ima smisel podpirati tudi našo dejavnost.

Po kosilu je sledilo še zadnje oziroma tretje plenarno zasedanje z naslovom »*Vključenost znanstvenega vidika stroke in vključevanje sodobne teh-*

nologije v archive«. Predstavljeni so bili trije referati, ki so nastali s sodelovanjem več referentov hkrati, zaposlenih na Hrvaški agenciji za zdravila in medicinske pripomočke, Filozofski fakulteti v Zagrebu ter Hrvaški akademiji znanosti in umetnosti.

Po končanih predstavitev referatov je ob 17. uri sledil odhod avtobusa izpred hotela v središče mesta Split, kjer nas je lokalni vodič seznanil s podrobnostmi Dioklecijanove palače, ki ostanejo povprečnemu turistu nevidne. Ne moremo spregledati številnih lepo ohranjenih arhitekturnih detajlov, ki še poudarjajo celovitost in izjemnost tega antičnega kompleksa. Vodič je s ponosom poudaril, da Dioklecijanova palača velja za primer najbolje ohranjenega antičnega spomenika na svetu, kar dokazuje tudi vpis v Unescov seznam svetovne dediščine leta 1979. Po skoraj dvournem ogledu te osrednje mestne znamenitosti je sledil kratek sprehod do Hrvaškega pomorskega muzeja v Splitu. Ob spremstvu kustosa smo si ogledali izjemno bogato muzejsko zbirko, ki je zastavljena tako, da se lahko obiskovalec seznanil z razvojem pomorstva v Dalmaciji od samih začetkov vse do današnjih dni. Ne smemo pozabiti niti pestre arheološke zbirke, ki dokazuje naseljenost tega obalnega območja že od pradavnine naprej.

Zaključek večera se je odvil v Državnem arhivu v Splitu, ki je umeščen tik ob Pomorskem muzeju. V arhivu smo si ogledali bogato zbirko katastrskih map, vključno z nekdanjimi merilnimi instrumenti in orodji, ki so jih geometri oziroma zemljemerci uporabljali pri svojem delu od srede 19. stoletja naprej. Odločil sem se, da se bom udeležil še krajše predstavitve Oddelka za restavracijo, konzervacijo in zaščito gradiva, ki deluje že vse od leta 1962, in Oddelka za informacijsko-dokumentacijske posle, ki med drugim skrbi za primerno hrambo filmskega arhivskega gradiva. Po končanih predstavitev nas je arhiv počastil s skrbno pripravljeno zakusko s poudarkom na tradicionalnih dalmatinskih jedeh ob spremstvu bele in rdeče kapljice. Ob prijetni družbi in dobri hrani se je čas našega obiska iztekkel nepričakovano hitro, zato je za konec sledila le še hitra hoja do avtobusa, ki nas je nekaj čez 22. uro pripeljal nazaj v hotel. Tako je minil še en dan mojega obiska v Splitu, ki bo zagotovo ostal v prijetnem, in verjamem, tudi v nekoliko nostalgičnem spominu.

Tretji dan kongresa (četrtek, 28. oktobra 2021) je bil rezerviran za celodnevni izlet po splitskem zaledju. Ob 10.30 uri smo zapustili hotel in si kot prvo znamenitost ogledali trdnjavo Klis. Impozanten strateški objekt, sloveč po svo-

ji nepremagljivosti, kar ne preseneča glede na njegovo lego in skrbno dodelan obrambni sistem. Klis je predvsem simbol hrvaškega boja proti Osmanom, vendar obenem velja za priljubljeno turistično točko, ki poleg čudovitega razgleda na mesto Split omogoča tudi ogled manjše muzejske zbirke na temo hrvaško-turških bojev v 16. stoletju.

Po zaključenem ogledu trdnjave nas je avtobus odpeljal do manjšega družinskega posestva, znanega pod imenom »Stella Croatica«, kjer že vrsto let proizvajajo tradicionalne lokalne dobrote s pridihom sodobnosti. V spominu mi bodo ostali predvsem izjemno pisani vrtovi raznovrstnega sredozemskega rastlinja ter manjša muzejska zbirka s poudarkom na prikazu tradicionalnega načina pridobivanja in uporabe oljčnega olja. Ob koncu vodenega ogleda smo imeli možnost okušanja in nakupa raznovrstnih izdelkov, od marmelad, olja, raznih namazov, slaščic do kozmetičnih izdelkov. Kar težko bi se odločil, katero olje pusti močnejšo sled v ustih, naše istrsko ali v nekoliko milejših pogojih pridelano dalmatinsko. Pred slovesom smo se okrepčali še s kosilom, ki nam je bilo postreženo v idilični gostilni, ki je umeščena na dvorišču omenjenega družinskega posestva.

S polnimi želodci smo zapustili posest in se odpeljali do mesta Sinj, ki je od Splita oddaljeno približno 40 kilometrov. Sinj je znan predvsem po Sinjski alki ali z drugimi besedami po tradicionalni viteški igri, ki obuja spomin na slavno bitko s Turki leta 1715. Čeprav ga sicer na svojih poteh proti dalmatinskim obalam po navadi zaobidemo, gre vsekakor za mesto, vredno obiska. Kot zanimivost naj omenim, da je viteška igra, ki jo vsako leto uprizorijo v mesecu avgustu, od leta 2010 vpisana na seznam Unescove nematerialne kulturne dediščine. Resda smo bili za ogled tega spektakla nekoliko prepozni, vendar se kot odlična alternativa pokaže ogled bogato opremljenega muzeja, ki nam povsem pričara vzdušje tega zgodovinsko-etnološkega dogodka.

Po končanem ogledu muzeja smo se odpravili na ogled še druge znamenitosti mesta Sinj, in sicer arheološke zbirke Frančiškanskega samostana. Izjemno bogata zbirka, saj velja za eno od najstarejših in najdragocenejših arheoloških zbirk na Hrvaškem. Skozi zbirko nas je popeljal tamkajšnji menih ter nam tako obenem podrobneje opisal tudi potek arheoloških izkopavanj in težave, s katerimi so se spoprijemali na terenu.

Ne da bi se zavedali, se je dan prevesil že v pozno popoldne, medtem ko nas je čakala še vožnja nazaj proti hotelu in, lahko bi temu rekli, priprava na svečano večerjo. Organizirana je bila v restavraciji »Gusar« v mestnem središču, kjer smo se ob dobri hrani in prijetni glasbi družili vse, dokler se dan ni prevesil v naslednjega. Pozen prihod v hotel je naznanil, da ne bo veliko časa za nočni počitek, vendar glede na prijetne izkušnje in nova spoznanja, ki sem jih bil deležen čez celoten dan, je to bila majhna cena za vsa doživetja tistega dne.

Nekoliko utrujeni, a še vedno z dovolj zvedavosti, smo dočakali zadnji dan kongresa (petek, 29. oktober 2021), ki se je začel s četrtnim plenarnim zasedanjem pod naslovom »*Vključenost vseh družbenih skupin pri oblikovanju ciljne publike*«. Predstavljenih je bilo sedem prispevkov referentov, zaposlenih na različnih področjih: v Narodni in univerzitetni knjižnici, Državnem arhivu v Dubrovniku, Centralnem državnem uradu za razvoj digitalne družbe, Državnem arhivu v Slavonskem Brodu, Državni agenciji za zdravila in medicinske pripomočke, Državnem arhivu v Vukovarju, Osnovni šoli Bjelovar, sodeloval je tudi samostojni raziskovalec.

Po končanih predstavitev referatov je sledila okrogla miza z naslovom »*Upravljanje z gradivom na terenu*«, ki je trajala dobro uro. Za konec smo lahko poslušali še letna poročila o delu posameznih odsekov oziroma sekcij: Oddelka za elektronsko gradivo, Oddelka za popis arhivskega gradiva, Oddelka za gradivo na terenu, Oddelka za arhivsko pedagogiko in Študentskega oddelka.

Glede na videno in slišano sem lahko hitro prišel do zaključka, da se kolegi iz Hrvaške prav tako kot mi v Sloveniji spoprijemajo s številnimi novimi

izzivi na področju digitalizacije arhivskega gradiva. Izkazana strokovnost, angažiranost in pripravljenost na povezovanje me utrjujejo v prepričanju, da si bomo lahko drug drugemu v oporo pri vseh nalogah, ki nas še čakajo. Z dolžnim spoštovanjem do naporov organizatorjev moram pohvaliti strokovno in brezhibno izvedbo tega za nas pomembnega dogodka, ki ga lahko kot lepo in poučno izkušnjo tudi za naprej priporočim svojim stanovskim kolegom.

Matej Muženič